

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Marszałek Senatu
BPS.DPS.030.11.2020

Druk nr 579
Warszawa, 18 sierpnia 2020 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

zgodnie z art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. mam zaszczyt przekazać Pani Marszałek podjętą przez Senat na 14. posiedzeniu w dniu 18 sierpnia 2020 r. uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy

**- o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach
nieletnich** wraz z projektem tej ustawy.

Jednocześnie pragnę poinformować, że Senat upoważnił senatora Roberta Mamątowa do reprezentowania Senatu w dalszych pracach nad tym projektem.

Z poważaniem
(-) Tomasz Grodzki

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 18 sierpnia 2020 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu
w sprawach nieletnich**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Jednocześnie upoważnia pana senatora Roberta Mamątowa do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Tomasz GRODZKI

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich

Art. 1. W ustawie z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 27:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Umieszczenie nieletniego w schronisku dla nieletnich, o którym mowa w § 1 lub 2, przed wyznaczeniem rozprawy, nie może trwać dłużej niż 3 miesiące; okres pobytu należy określić w postanowieniu o umieszczeniu nieletniego w schronisku.”,

b) po § 4 dodaje się § 4a i 4b w brzmieniu:

„§ 4a. Do przedłużania pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich, po wyznaczeniu rozprawy, przepis § 4 stosuje się odpowiednio.

§ 4b. W postanowieniu o każdorazowym przedłużeniu pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich należy określić okres pobytu, nie dłuższy niż 3 miesiące.”,

c) § 6 otrzymuje brzmienie:

„§ 6. Łączny pobyt nieletniego w schronisku dla nieletnich, do chwili wydania przez sąd pierwszej instancji postanowienia, o którym mowa w art. 32r, nie może być dłuższy niż rok. Do okresu tego nie wlicza się nieusprawiedliwionej nieobecności nieletniego w schronisku dla nieletnich trwającej dłużej niż 3 dni.”;

2) art. 29 otrzymuje brzmienie:

„Art. 29. § 1. Postanowienie o zastosowaniu środków, o których mowa w art. 25a, art. 26, art. 27 oraz art. 28, doręcza się stronom. Na postanowienie przysługuje zażalenie, z tym że rozpoznanie zażalenia na postanowienie, o którym mowa w art. 25a § 3 i 4 oraz na postanowienie o umieszczeniu albo przedłużeniu pobytu w schronisku dla nieletnich następuje niezwłocznie. Zażalenie nie wstrzymuje wykonania postanowienia.

§ 2. Postanowienie o umieszczeniu nieletniego w schronisku oraz postanowienie o każdorazowym przedłużeniu pobytu w schronisku dla nieletnich, a także

postanowienie sądu drugiej instancji wydane w postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia, w wyniku którego nieletni zostanie umieszczony w schronisku dla nieletnich lub nastąpi przedłużenie stosowania tego środka, sąd uzasadnia z urzędu.”.

Art. 2. Przepisy art. 27 § 3 i 6 oraz art. 29 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, oraz przepisy art. 27 § 4a i 4b ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się również do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Projekt ustawy stanowi realizację postulatu zawartego w petycji P10-11/20 wniesionej do Senatu w dniu 9 stycznia 2020 r. przez Helsińską Fundację Praw Człowieka.

Autor petycji zwraca się do Marszałka Senatu o podjęcie przez Senat inicjatywy ustawodawczej zmierzającej do zmiany art. 27 ustawy z dnia 26 października 1982 r. – o postępowaniu w sprawach nieletnich (zwaną dalej „u.p.n.”), regulującego kwestie umieszczenia nieletniego w schronisku dla nieletnich oraz przedłużania okresu pobytu nieletniego w schronisku. Autor petycji motywuje potrzebę wniesienia petycji treścią wytycznych sformułowanych przez Europejski Trybunał Praw Człowieka (zwany dalej „ETPCz”), zawartych w wyroku z dnia 30 czerwca 2015 r. w sprawie Grabowski przeciwko Polsce (skarga nr 57722/12).

W petycji postuluje się:

- 1) dodanie przepisu nakładającego na sąd obowiązku okresowej kontroli zasadności pobytu nieletniego w schronisku (co 3 miesiące), także po skierowaniu sprawy na rozprawę;
- 2) nałożenie obowiązku wydawania każdorazowo osobnego postanowienia o przedłużeniu pobytu w schronisku dla nieletnich, zawierającego uzasadnienie, a w nim wskazanie okoliczności przemawiających za wydaniem takiego rozstrzygnięcia, także po skierowaniu sprawy na rozprawę;
- 3) wprowadzenie procedury umożliwiającej kontrolę instancyjną postanowienia sądu o przedłużeniu stosowania środka;
- 4) nałożenie na sąd pierwszej i drugiej instancji obowiązku uzasadniania każdego postanowienia skutkującego umieszczeniem w schronisku dla nieletnich albo przedłużeniem pobytu w schronisku.

W Senacie IX kadencji prowadzone były prace nad tożsamą petycją Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka o sygn. P9 – 14/17.

Senat w dniu 16 kwietnia 2018 r. podjął uchwałę o wyniesieniu do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (druk nr 602).

W Sejmie, projekt oznaczony jako druk sejmowy nr 2521, skierowano do pierwszego czytania do Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka. W dniu 3 sierpnia 2018 r. wpłynęło

do Sejmu stanowisko rządu do projektu ustawy, aprobujące projekt wraz z rekomendacją do dalszych prac. W związku jednak z zakończeniem kadencji parlamentu projekt ustawy objęty został działaniem zasady dyskontynuacji prac legislacyjnych.

2. Różnice między obowiązującym a projektowanym stanem prawnym

Przepisy art. 27 § 1 i 2 określają przypadki, w których nieletniego można umieścić w schronisku dla nieletnich. Zgodnie z tymi przepisami środek ten można zastosować, gdy zostaną ujawnione okoliczności przemawiające za umieszczeniem nieletniego w zakładzie poprawczym, a zachodzi uzasadniona obawa ukrycia się nieletniego lub zatarcia śladów czynu karalnego, albo jeżeli nie można ustalić tożsamości nieletniego (§ 1). Ponadto wyjątkowo (§ 2), umieszczenie w schronisku może nastąpić także wtedy, gdy oprócz okoliczności przemawiających za umieszczeniem go w zakładzie poprawczym, nieletniemu zarzuca się popełnienie czynu karalnego określonego w art. 134, art. 148 § 1, 2 lub 3, art. 156 § 1 lub 3, art. 163 § 1 lub 3, art. 166, art. 173 § 1 lub 3, art. 189, art. 189a, art. 197 § 3 lub 4, art. 198, art. 200, art. 202 § 3, 4, 4a, 4b lub 4c, art. 204 § 3, art. 252 § 1 lub 2 i w art. 280 Kodeksu karnego.

Przepis § 3 stanowi, że przed skierowaniem sprawy na rozprawę pobyt nieletniego w schronisku nie może trwać dłużej niż 3 miesiące.

Po wydaniu postanowienia o skierowaniu sprawy na rozprawę, zgodnie z realizowaną przez sądy rodzinne praktyką, nie było wymagane wydanie osobnego postanowienia o przedłużeniu pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich, a jedynym ograniczeniem dotyczącym długości pobytu nieletniego w schronisku, uznawany był przepis art. 27 § 6, który stanowi, że łączny pobyt w schronisku dla nieletnich, do chwili wydania wyroku w pierwszej instancji nie może być dłuższy niż rok.

Podstawą przedłużania pobytu było wydanie postanowienia o rozpoznaniu sprawy w postępowaniu poprawczym. Zaaprobowano praktykę, zgodnie z którą przedłużenie pobytu w schronisku następowało niejako automatycznie, bez osobnego postanowienia sądu.

Dodatkowo przepis § 7 pozwala sądowi okręgowemu, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek sądu prowadzącego sprawę, na przedłużenie pobytu nieletniego w schronisku na „czas oznaczony”.

Wyrok wydany przez ETPCz w dniu 30 czerwca 2015 r. w sprawie Grabowski przeciwko Polsce stwierdził, że praktyka polskich sądów, zgodnie z którą w chwili przejścia postępowania w sprawach nieletnich w tryb postępowania rozpoznawczego, dla przedłużenia pobytu nieletniego w schronisku, nie było wymagane wydanie odrębnego postanowienia, narusza art. 5 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Szczególnym mankamentem, zdaniem Trybunału było nie tylko automatyczne przedłużanie pobytu w schronisku dla nieletnich przy jednoczesnym braku odrębnego orzeczenia sądu w tej kwestii, ale również brak wskazania konkretnego terminu, na który takie pozbawienie wolności następowało.

Dodatkowo, skutkiem braku odrębnego postanowienia w kwestii pozbawienia nieletniego wolności była niemożność jego zaskarżenia (odwołania się) co stanowi naruszenie art. 5 ust. 4 Konwencji, ustanawiającego prawo odwołania się do sądu w celu ustalenia legalności (zgodności z prawem) pozbawienia wolności przez osobę tej wolności pozbawioną.

W okresie dwóch lat, które upłynęły od chwili wydania przez ETPCz wskazanego wyżej wyroku, Ministerstwo Sprawiedliwości upowszechniało standardy wynikające z wyroku poprzez jego przetłumaczenie, przesłanie do sądów oraz prowadzone szkolenia. Dokonano również zmiany Regulaminu urzędowania sądów powszechnych (§ 269). Nowy przepis Regulaminu nałożył na sąd obowiązek przesyłania administracji schroniska odpisów postanowień o przedłużaniu pobytu w schronisku w odpowiednio wczesnym terminie (co najmniej 3 dni przed upływem terminu stosowania środka).

Wyrażna stała się jednak potrzeba nowelizacji przepisów samej ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich w kierunku wskazanym w § 66-68 w/w wyroku ETPCz.

Przygotowany projekt nowelizacji ustawy wychodzi tej potrzebie naprzeciw.

Projekt ustawy zakłada wprowadzenie rozróżnienia postanowienia o umieszczeniu nieletniego w schronisku dla nieletnich, wydawanego na podstawie art. 27 § 3 od postanowień o przedłużeniu pobytu w schronisku dla nieletnich.

Postanowienia o przedłużeniu pobytu nieletniego przed skierowaniem sprawy na rozprawę wydane na podstawie art. 27 § 4 mogą spowodować przedłużenie pobytu w schronisku na łączny czas nie dłuższy niż trzy miesiące.

Jeżeli po upływie tego czasu sprawa nie zostanie nadal skierowana na rozprawę nieletniego należy zwolnić ze schroniska.

Jeśli jednak sąd skieruje sprawę na rozprawę (wyznaczy rozprawę), zgodnie z projektem zastosowanie znajdą nowe przepisy art. 27 § 4a i 4b, które nakazują stosować przepis § 4 odpowiednio, zezwalając sądowi na przedłużenie pobytu nieletniego w schronisku jeżeli zachodzi taka konieczność, ze względu na szczególne okoliczności sprawy, na okres nieprzekraczający kolejnych 3 miesięcy.

Przepis § 4b podkreśla konieczność wskazania każdorazowo w postanowieniu okresu, o który przedłuża się pobyt w schronisku.

Przepis art. 27 § 6 stanowi, że łączny okres pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich, do czasu wydania przez sąd pierwszej instancji postanowienia kończącego postępowanie w sprawie, nie może być dłuższy niż rok. Do okresu tego nie wlicza się czasu nieusprawiedliwionej nieobecności nieletniego, trwającej dłużej niż 3 dni oraz okresu obserwacji psychiatrycznej.

Obserwacja psychiatryczna nieletniego, zgodnie z przepisami art. 25a ustawy może trwać do 6 tygodni. Przebywanie nieletniego na obserwacji psychiatrycznej, która prowadzona jest na oddziale zamkniętym zakładu leczniczego, jest *de facto* formą pozbawienia wolności. Obowiązująca dotychczas regulacja prowadzi zatem do wydłużenia maksymalnego czasu umieszczenia w schronisku o czas prowadzonej obserwacji psychiatrycznej, prowadząc do rzeczywistego pozbawienia wolności trwającego ponad maksymalny czas określony w art. 27 § 6.

W związku z powyższym, w projekcie nowelizacji art. 27 § 6 przewiduje się wprowadzenie rozwiązania, które spowoduje, że okres obserwacji psychiatrycznej będzie zaliczany w poczet zastosowanego środka tymczasowego w postaci pobytu w schronisku dla nieletnich.

Projekt ustawy został uzupełniony o zmianę art. 29, która polega na zagwarantowaniu osobie pozbawionej wolności, umieszczonej w schronisku dla nieletnich, prawa do wniesienia zażalenia na każde postanowienie o zastosowaniu środka wskazanego w art. 27.

Zmieniany przepis art. 29 nakazuje sądom niezwłoczne rozpatrzenie każdego postanowienia o umieszczeniu, a także o każdorazowym przedłużeniu pobytu w schronisku

dla nieletnich, bez względu na etap postępowania, w trakcie którego postanowienie zostało wydane.

Ponadto, w art. 29 w § 2 ustawa nakłada na sąd pierwszej i drugiej instancji obowiązek uzasadniania każdego postanowienia skutkującego umieszczeniem w schronisku dla nieletnich albo przedłużeniem pobytu w schronisku. Pozwoli to na przyspieszenie postępowania odwoławczego. Dotychczasowe przepisy art. 357 § 1 i 2, wymagające złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia, wydłużają bowiem znacząco proces zaskarżenia.

Przepis art. 2 ustawy nowelizującej, jest przepisem przejściowym, regulującym kwestie intertemporalne. Nakazuje stosować przepisy nowe także do spraw już będących w toku, co do czynów, które zaistniały przed dniem wejścia w życie ustawy.

Należy podkreślić, że rozwiązanie to nie narusza zasady *lex retro non agit*, ze względu na to, że ustanawia normy zmieniające prawo na korzyść obywatela, co jest jednoznaczne z faktem, że normy te nie wywołują żadnych ujemnych następstw dla bezpieczeństwa prawnego i poszanowania praw nabytych.

W art. 3 ustawa określa czternastodniowy okres *vacatio legis*, uznając go za wystarczający i odpowiedni, zgodnie z normą zawartą w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych.

3. Konsultacje

Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi są zamieszczone na senackiej stronie internetowej. Wyniki konsultacji przedstawiono w Ocenie Skutków Regulacji.

4. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Tytuł projektu: <i>Ustawa o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich</i>	Data sporządzenia: 18 sierpnia 2020 r.
Przedstawiciel wnioskodawcy: Senator Robert Mamątow	Źródło: petycja
Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Beata Mandylis, legislator, tel. 22 694 9340 Marian Fałek, ekspert ds. OSR, tel. 22 694 9082	Nr druku: 90, 90 S

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Europejski Trybunał Praw Człowieka 30 czerwca 2015 r. wydał wyrok w sprawie *Grabowski przeciwko Polsce*, w którym stwierdził naruszenie przez Polskę art. 5 ust. 1 i 4 Konwencji o Prawach Człowieka i Podstawowych Wolności, w związku z praktyką polskich sądów polegającą na niewydawaniu odrębnego postanowienia o przedłużeniu pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich. Mimo, że dotychczasowe działania w postaci upowszechniania wyroku, szkolenia warsztatowe, przyjęcie nowego Regulaminu urzędowania sądów powszechnych poprawiły sytuację, wciąż istnieje rozbieżność w orzecznictwie sądów.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka w dniu 9 stycznia 2020 r. wniosła petycję P10-11/20, w której zwraca się do Marszałka Senatu o podjęcie przez Senat inicjatywy ustawodawczej zmierzającej do zmiany przepisów *ustawy z dnia 26 października 1982 r. – o postępowaniu w sprawach nieletnich*, regulujących kwestie umieszczenia nieletniego w schronisku dla nieletnich oraz przedłużania okresu pobytu nieletniego w schronisku.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

W celu rozwiązania problemu związanego z praktyką sądów rodzinnych polegającą na niewydawaniu odrębnego postanowienia o przedłużeniu pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich proponuje się w *ustawie z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich* wprowadzić następujące zmiany:

- umieszczenie nieletniego w schronisku dla nieletnich przed wyznaczeniem rozprawy nie może trwać dłużej niż 3 miesiące; okres pobytu należy określić w postanowieniu o umieszczeniu nieletniego w schronisku,
- w postanowieniu o każdorazowym przedłużeniu pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich, wydanym zarówno przed jak i po wyznaczeniu rozprawy, należy określić okres pobytu, nie dłuższy niż 3 miesiące,
- na postanowienie o zastosowaniu środka zapobiegawczego w postaci umieszczenia nieletniego w schronisku dla nieletnich oraz na postanowienie o przedłużeniu takiego pobytu przysługiwać będzie zażalenie, które rozpatrywane będzie niezwłocznie,
- do łącznego okresu pobytu nieletniego w schronisku będzie się wliczało okres obserwacji psychiatrycznej,
- sąd pierwszej i drugiej instancji będą miały obowiązek uzasadniania każdego postanowienia skutkującego umieszczeniem w schronisku dla nieletnich albo przedłużeniem pobytu w schronisku,
- przepisy w brzmieniu nadanym projektowaną ustawą stosuje się również do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie projektowanej zmiany ustawy.

Efektom przedmiotowej regulacji będzie wzmocnienie przestrzegania prawa obywatelskiego przysługującego osobie nieletniej w zakresie wolności i nietykalności osobistej.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
sądy rodzinne	321 w 2012 r.	Rocznik Statystyczny RP z 2013 r.	o przedłużeniu pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich sąd orzeka postanowieniem
osoby nieletnie	ok. 200 w roku przypadków przedłużenia pobytu	szacunki własne na podstawie danych Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości	każdorazowe przedłużenie pobytu w schronisku dla nieletnich musi wynikać z orzeczenia sądu, postanowienie o przedłużeniu pobytu musi być doręczone, przysługuje prawo do złożenia zażalenia
obrońcy nieletnich			powiadomienie o postępowaniu prowadzonym przez sąd w stosunku do nieletniego
schroniska dla nieletnich	15 schronisk	Ministerstwo Sprawiedliwości	przedłużenie pobytu nieletniego musi być oparte na postanowieniu wydanym przez sąd rodzinny

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich został przesłany do zaopiniowania: Ministrowi Sprawiedliwości, Sądowi Najwyższemu, Krajowej Radzie Sądownictwa, Rzecznikowi Praw Dziecka, Krajowej Radzie Kuratorów, Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”, Stowarzyszeniu Sędziów THEMIS, Stowarzyszeniu Sędziów Sądów Rodzinnych, Stowarzyszeniu Sędziów Rodzinnych „Pro Familia”, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Rzecznikowi Praw Obywatelskich.

Rzecznik Praw Obywatelskich projekt ustawy ocenił **pozytywnie**. Stwierdził, że stanowi on realizację postulatu zawartego w petycji i wykonanie wskazanego wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Jednakże zaznaczył, że postępowanie w sprawach nieletnich toczy się co do zasady na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego, co pociąga za sobą dodatkowe zagadnienia, które należy rozważyć:

- aby w przypadku postanowień o umieszczeniu nieletniego w schronisku, jak i przedłużeniu stosowania tego środka, uzasadnienie postanowienia zarówno sądu I instancji, jak i sądu II instancji było sporządzane z urzędu,
- do jakiego sądu (czy pierwszej, czy drugiej instancji) przysługuje zażalenie na postanowienie o przedłużeniu pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich,
- w przypadku zażeń na postanowienia o umieszczeniu nieletniego w schronisku, jak i przedłużeniu stosowania tego środka, określić, który sąd będzie je rozpoznawał.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka w całej rozciągłości **poparła kierunek projektowanych zmian, nie zgłosiła uwag** do treści projektu.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji **nie zgłosił uwag**.

Rzecznik Praw Dziecka pozytywnie ocenił zamiar wprowadzenia przepisów gwarancyjnych ograniczających stosowanie tymczasowego pozbawienia wolności w postaci umieszczenia nieletniego przez rozprawą w schronisku dla nieletnich. Ponadto Rzecznik Praw Dziecka wyraził stanowisko, że w pełni popiera prace legislacyjne nad wzmocnieniem gwarancji procesowych nieletnich, ale pod warunkiem, że projektowane przepisy będą wywoływały realny efekt.

Zdaniem Rzecznika Praw Dziecka projektowane rozwiązania mają tymczasem powierzchowny charakter i nie doprowadzą do zmiany praktyki orzeczniczej, ale raczej spowodują jej dalsze utrwalenie. W opinii Rzecznika Praw Dziecka prowadzenie prac nad projektem zawartym w druku nr 90 było uzasadnione na etapie podjęcia pierwotnej uchwały Senatu z dnia 16 października 2018 r. (druk 602), ale nie w chwili obecnej, gdy Ministerstwo Sprawiedliwości prowadzi zaawansowane prace nad projektem nowej ustawy o nieletnich, który otrzymał w wykazie prac Rządu numer UD 480. Rzecznik Praw Dziecka **postuluje wstrzymanie prac** nad drukiem nr 90 i **wystąpienie do Ministra Sprawiedliwości** z wnioskiem o **wskazanie stanu prac nad rządowym projektem** nr UD 480.

Krajowa Rada Sądownictwa **nie zgłosiła uwag** do treści projektu ustawy.

Połączone Komisje na wspólnym posiedzeniu zdecydowały o wprowadzeniu do projektu zmiany modyfikującej brzmienie art. 29 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, poprzez nałożenie na sąd pierwszej i drugiej instancji obowiązku uzasadniania każdego postanowienia skutkującego umieszczeniem w schronisku dla nieletnich albo przedłużeniem pobytu w schronisku.

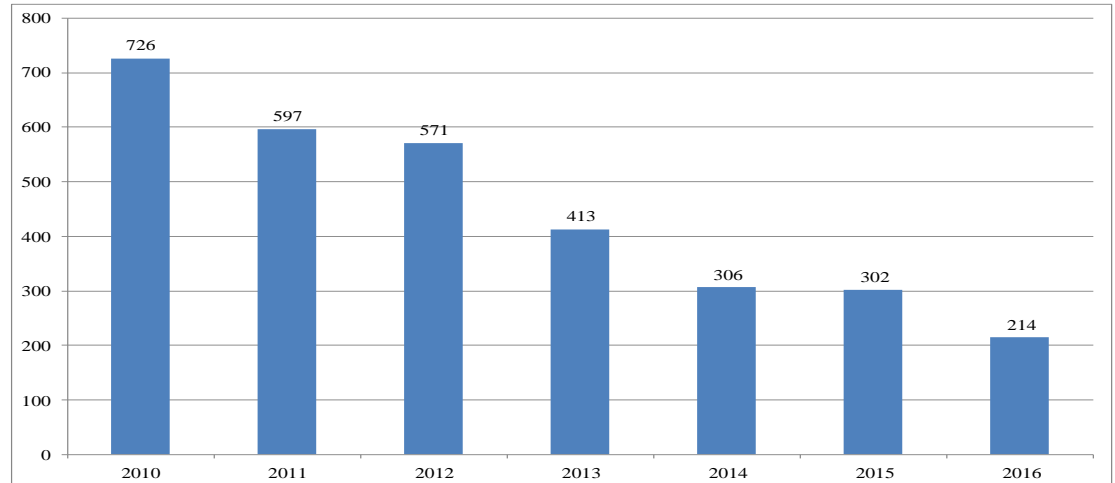
6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2020 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania	
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Przedmiotowa regulacja będzie wpływała na działalność sądów rodzinnych, podmioty zaliczane do sektora finansów publicznych, zwiększając ich zadania konieczne do wykonania przy przedłużaniu pobytu nieletnich w schronisku. Nałożenie na sądy rodzinne tych dodatkowych obowiązków będzie kosztem w sensie ekonomicznym, gdyż wiązać się to będzie z koniecznością wykonania dodatkowej pracy. Jednakże biorąc pod uwagę szacowaną ilość tych spraw, prawdopodobnie ok. 200 postanowień o przedłużeniu pobytu nieletniego w schronisku, w skali roku, we wszystkich sądach rodzinnych, dlatego przeciętny przyrost zadań z tego tytułu w danym sądzie będzie stosunkowo nieduży. W związku z tym wydaje się, że można założyć, że te dodatkowe zadania będą realizowane w ramach zaplanowanych budżetów i nie będą wiązać się z dodatkowymi wydatkami sektora finansów publicznych.

Obliczenia. Z publikacji Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości pt. „*Stosowanie umieszczenia nieletniego w schronisku w świetle orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Grabowski przeciwko Polsce (Wyrok z 30 czerwca 2015 r., Izba (Sekcja IV), skarga nr 57722/12)*”, wynika, że umieszczenie w schronisku jawi się jako środek stosowany znacznie rzadziej niż inne środki tymczasowe. W latach 2010 - 2016 można zaobserwować tendencję zmniejszania się zastosowania tego środka w stosunku do nieletnich z 726 przypadków w 2010 r. do 214 w 2016 roku.

Wykres: Stosowanie środka zapobiegawczego w postaci umieszczenia nieletniego w schronisku dla nieletnich w latach 2010 – 2016.

Źródło: Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, „*Stosowanie umieszczenia nieletniego w schronisku w świetle orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Grabowski przeciwko Polsce (Wyrok z 30 czerwca 2015 r., Izba (Sekcja IV), skarga nr 57722/12)*”, dr Beata Czarnecka – Działuk.

W publikacji Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości przedstawione są też dane statystyczne ukazujące wyniki badań nt. stosowania przedłużania pobytu nieletniego w schronisku. Z zamieszczonych danych wynika, że postanowienie o przedłużeniu pobytu nieletniego wydawano aż w 64% badanych przypadkach, przy czym na jednym przedłużeniu skończyło się w 33 przypadkach (na 81 badanych), pobyt dwukrotnie przedłużono w ośmiu sprawach, w trzech – trzy razy, a pięciu nieletnim przedłużono ten okres aż czterokrotnie. Z analizy tych danych wynika, że liczba przedłużeń kształtuje się na poziomie zbliżonym do liczby badanych przypadków (relacja liczby przedłużeń do liczby badanych przypadków wynosi ok. 96%).

W celu oszacowania ilości postanowień o przedłużeniu pobytu nieletniego w schronisku, które będą wydawały sądy po wejściu w życie przedmiotowej regulacji, przyjęto następujące założenia:

- stosowanie środka w postaci umieszczenia nieletniego w schronisku będzie na poziomie zaobserwowanym w 2016 r., tj. ok. 214 przypadków w roku. W latach 2010 - 2016 można zaobserwować tendencję polegającą na zmniejszaniu się stosowania środka w postaci umieszczenia nieletniego w schronisku, spadek liczby zastosowania tego środka z 726 w 2010 r. do 214 w 2016 roku,
- liczba wydanych przez sąd postanowień o przedłużeniu umieszczenia nieletniego w schronisku do liczby ogółem nieletnich umieszczonych w schronisku kształtować się będzie na poziomie ok. 96%.

Na podstawie powyższych założeń liczbę wydanych przez sądy postanowień o przedłużeniu pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich oszacowano w ilości **ok. 200**, w skali roku.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki

Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0

W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Brak wpływu						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Wzmocnienie przestrzegania prawa obywatelskiego przysługującego osobie nieletniej w zakresie wolności i nietykalności osobistej. Przedmiotowa regulacja wprowadza zapisy, które powodują, że pozbawienie lub ograniczenie wolności poprzez zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci umieszczenia nieletniego w schronisku dla nieletnich i każdorazowe przedłużenie tego pobytu może nastąpić tylko w przypadku orzeczenia sądu rodzinnego, wydaniu przez sąd rodzinny postanowienia, które musi być doręczone stronie postępowania i na które przysługuje zażalenie.						
Niemierzalne								
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń								
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu								
☒ nie dotyczy								
9. Wpływ na rynek pracy								
Brak wpływu								
10. Wpływ na pozostałe obszary								
Omówienie wpływu	Brak wpływu							
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego								
Przepisy projektu będą miały zastosowanie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.								
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?								
Z uwagi na zakres regulacji ewaluacja nie jest konieczna.								
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)								
Brak								

BAS-WAPM-1771/20

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-WP-020-70(7)20 Warszawa, 24 sierpnia 2020 r.

Data wpływu 25. 08. 2020

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Robert Mamątow)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2019 r. poz. 1028, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt zakłada zmianę art. 27 i art. 29 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969). Oba zmieniane przepisy określają reguły ogólne postępowania w sprawach nieletnich, które prowadzi sąd rodzinny (dział III rozdział I ustawy). Zgodnie z deklaracją wnioskodawcy projektowana zmiana ma na celu wykonanie wytycznych, które zostały sformułowane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 30 czerwca 2015 r. w sprawie Grabowski przeciwko Polsce (skarga nr 57722/12).

Postanowienia projektu dotyczą podstaw określania i przedłużania okresu pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich (zmiana § 3 i § 6 oraz dodanie § 4a i § 4b w art. 27 ustawy) oraz procedury wydawania postanowień o umieszczeniu nieletniego w schronisku dla nieletnich i o każdorazowym przedłużeniu pobytu w schronisku dla nieletnich, a także – wydawanego przez sąd drugiej instancji na skutek zażalenia – postanowienia, w wyniku którego nieletni zostanie umieszczony w schronisku dla nieletnich lub nastąpi przedłużenie stosowania tego środka (zmiana § 1 i dodanie § 2 w art. 29 ustawy).

Projektowana ustawa zawiera przepisy przejściowe, które zakładają stosowanie jej postanowień do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem

jej wejścia w życie. Ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Kwestie będące przedmiotem projektu ustawy nie są regulowane prawem UE.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

4. Konkluzja

Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Ziemowit Cieślik

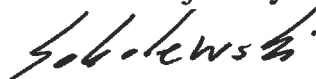
naczelnik wydziału

w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:

Wicedyrektor

Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski

Warszawa, 24 sierpnia 2020 r.

BAS-WAPM-1772/20

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Robert Mamąto) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt zakłada zmianę art. 27 i art. 29 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969). Oba zmieniane przepisy określają reguły ogólne postępowania w sprawach nieletnich, które prowadzi sąd rodzinny (dział III rozdział I ustawy). Zgodnie z deklaracją wnioskodawcy projektowana zmiana ma na celu wykonanie wytycznych, które zostały sformułowane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 30 czerwca 2015 r. w sprawie Grabowski przeciwko Polsce (skarga nr 57722/12).

Postanowienia projektu dotyczą podstaw określania i przedłużania okresu pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich (zmiana § 3 i § 6 oraz dodanie § 4a i § 4b w art. 27 ustawy) oraz procedury wydawania postanowień o umieszczeniu nieletniego w schronisku dla nieletnich i o każdorazowym przedłużeniu pobytu w schronisku dla nieletnich, a także – wydawanego przez sąd drugiej instancji na skutek zażalenia – postanowienia, w wyniku którego nieletni zostanie umieszczony w schronisku dla nieletnich lub nastąpi przedłużenie stosowania tego środka (zmiana § 1 i dodanie § 2 w art. 29 ustawy). Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.

Autor:

Ziemowit Cieślik
naczelnik wydziału
w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Analiz Sejmowych
Sobolewski
Przemysław Sobolewski